

Våre falne og deres minnesmerker.

For 21. gang er veteraner, venner og familier samlet ved Varden i Bamble for å minnes Norges falne frontkjemper og frontsøstre.

I Rapporten nr. 1, 1996, gis disse tall for norske tap på Østfronten:

Divisjon Wiking	195	Røde Kors	17
Den Norske Legion	194	Marinen	13
Skijegere	185	Andre	62
Divisjon Nordland	200	Sum	866

Alle våre krigskirkegårder i øst ble utslattet. Det har derfor vært et sterkt ønske om å reise beskjedne minnesmerker her i vest, men også i øst. Idag er det sluttnevnte... lettere å gjennomføre, og det gir grunn til ettertanke.

Av de som kom hjem-"die Helmkehrer"- var det 10 mann som reiste Varden. Den vakre bronsetavlen ble tegnet av Ole Brunæs og minnesmerket innviet høsten 1978. Ole sørget også for at en kopi av bronsetavlen i 1980 ble plassert i kirkerulnen på Ulrichsberg utenfor Klagenfurt i Østerrike. Her har Kärnten siden 1959 gitt veteraner og deres venner et vakker sted hvor de kan minnes sine falne.

Bronsetavlens vakre form og enkle innskrift skulle ikke gi grunn for sterke reaksjoner:

**NORGES FALNE FRONTKJEMPERE OG FRONTSØSTRE
I 2. VERDENSKRIG TIL MINNE. VI SOM KOM HJEM,
HILSER DERE I**

Men som vi vel ble tavlen stjålet for 3 år siden. En ny tavle og varden selv har fått stå i fred.

Den 18. august 1997 ble Ulrichsberg utsatt for omfallende hærverk. Det må ha vært en sterk opplevelse for de mange veteraner som kunne se dette ved den årlige minnestund i Ulrichsberg.

Under overskriften "Ulrichsberg rasert og gjenreist" forteller Rapporten nr. 1 98 hvorledes ministerpresidenten i Kärnten, dr. Christof Zernatto, har gjort en stor innsats for at Ulrichsberg fortsatt skal være et felles europeisk minnested for hjemvendte soldater i sin innarbeidede form. Omfattende restaureringsarbeider er avsluttet med innvielse 5. juli 1998. Vår minnetavle er gjenfunnet og på plass!

De færreste er kjent med at minnetavlen foreligger i helsides avbildning i boken til prof. Anders Chr. Gogstad "Helse og hakekors", Alma Mater forlag A S 1991 s. 285. Forfatteren som har vært professor i sosialmedisin ved Universitetet i Bergen, skriver i forordet: "Jeg vil særlig fremheve den blønd også med kildemateriale og formidling av kontakter som jeg har fått av Bjørn Østring" (cit).

Norske frontkjemper og frontsøstre vil her idag rette en stor tak til Bjørn Østring for hans utrettelige innsats for å ta vare på og dokumentere vår historie.

Divisjon Wiking. I 1943 ble den praktfulle æreskirkegården i Uspenskaja, med gravene til flere tusen europeiske frivillige, fullstendig utslattet ved nedpløyning. I denne østligste delen av Ukraina, og i kort avstand fra elven Mius, kunne veteraner fra divisjon Wiking med støtte av befolkningen i 1993 reise et eike-kors med en minneplate med innskriften: Zur Ehre der Gefallenen der ersten europäischen Panzer-Division 1941 - 1945.

Flertallet av befolkningen i denne delen av Ukraina er russere. I mai - juni 1993 tok Uspenskaja imot 5 delegasjoner av veteraner fra Mius-fronten med privat innkvartering og festlig samvær, til og med på "sorgens dag" (22. juni). Det var en stor opplevelse for gamle soldater å bli møtt som venner. Divisjonen lå her i 7 måneder fra medio nov. 41 til juli 42. Civilbefolkningen fikk således god anledning til å vurdere divisjonens soldatmessige opptreden.

Ved årskiftet 1944/45 ble panserdivisjon Wiking forflyttet fra kampene i Polen til Ungarn. Fra divisjon Nordland ble 1. bl. Norge under ledelse av H.stuf. Fritz Vogt overført som infanteri- forstrekning. Vi kan takke Amund Enger og hans kamerater i 1. bl. Norge for det minnesmerket som er reist i Bicske i 1993, ca 35 km. vest for Budapest. Her strandet det første av 3 forsøk i januar 1945 på å komme Budapest til unnsetning.

Den vakre minnestøtten bærer følgende innskrift mellom 2 jernkors:

Im Januar 1945 kämpften hier die Panzerdivision Wiking und das 1. Bl. Norge. Og på den ene siden av støtten på norsk: Til minne om alle Europas frivillige som kjempet mot bolsjevismen. Amund arrangerte i 1994 en minneverdig tur til Bicske for 42 venner. Hjertelig takk, Amund!

Den Norske Legion har siden 1995 arbeidet for å få sitt minnesmerke i Krasnoje Selo ved St. Petersburg. Legionærene har gjort en stor innsats for å oppfylle alle formalia. Her har de fra russisk side hatt god hjelp av fader Efimov, prest i Alexander Nevskijs Kirke, og av oberstltn. Juri Lebedev. Den siste godkjente tegning av minnestøtten var laget av arkitekt Odvar Halbostad. Støtten ble innviet søndag 23.8.98 av fader Efimov etter gudstjenesten. Olav Kjølberg ønsket de tilstedeværende russere og 39 nordmenn velkommen. Minnestøtten er plassert på kirkens område 8-10 m. fra kirkeveggen. Vi gratulerer legionærene med innsatsen.

Skijegerne avduket sitt minnesmerke i Rovaniemi 26.6.1994. Dermed kunne Helge N. Wlig og skijegerne avslutte den dramatiske kamp i presse, radio og fjensyn med en tidligere stortingspresident og med offiserer fra kp. Linge. Offiserene har liten ære av sin opptreden.

Regiment Norge: Nesten alle norske frivillige i divisjon Nordland tilhørte Regiment Norge. Regimentet innviet sitt monument 14.7.96 i Valvara, Estland, 20 km fra Narva. Her har Lage Søgaard og hans kamerater gjort en stor innsats, og også sørget for fargebilder av sitt minnesmerke:

REGIMENT NORGE 1943 1945
KROATA-RUSSLAND ESTLAND - LETTLAND POMMERN- BERLIN
LANGENUTE MALESTUSEKS
TIL MINNE OM DEM SOM FALT DEN GEFALLENEN ZUR ERINNERUNG

Prof. Norman Davies har i sin bok: Europe. A history, 1996, en tabell over mer enn 30 SS-divisjoner med opplysninger om fra hvilke land de ble rekruttert. Han har også med en tabell over de internasjonale brigader som deltok i borgerkrigen i Spania. Kp. Linge er ikke nevnt i boken.

Prof. Gogstad sier om frontkjempene: "Det kan neppe være tvil om at som gruppe betraktet har ingen norske militæravdelinger hatt de påkjenninger under krigshandlinger som disse frivillige i kampene på Østfronten".

Prof. Norman Davies har i sin bok : Europe . A history , 1996, en tabell over mer enn 30 SS-divisjoner med opplysninger om fra hvilke land de ble rekruttert. Han har også med en tabell over de internasjonale brigader som deltok i borgerkrigen i Spania . Kp.Linge er ikke nevnt i boken .

Prof. Gogstad sier om frontkjemperne: "Det kan neppe være tvil om at som gruppe betraktet har ingen norske militæravdelinger hatt de påkjenninger under krigshandlinger som disse frivillige i kampene på Østfronten ".

Vi vet hvem vi var , og vi vet hvem vi er! Og ingen propaganda kan ta fra oss minnet om våre falne kamerater.

En varde Eine Warte

Uten kors og runer	Ohne Kreuz und Runen	Våre søstre	Unsere Schwestern
Gravene utslettet	Die Gräber eingeebnet	Våre kamerater	Unsere Kameraden
I skogene	In den Wäldern	Men levende	Aber lebendig
På slettene	Auf den Wiesen	I hjertene	In den Herzen
Langs velene	Bei den Wegen	En minneplass	Ein Gedenkplatz
I øst	In Europa	I hjemmene	In den Helmen
Våre brødre	Unsere Brüder	I slektene	In den Sippen

Bamble, den 5. september 1998.

Karl F. Nakken.

"RAPPORTEN"

har også sine utlegg. Den største belastningen er naturligvis utsendelsen av det vesle bladet vårt med papirer, konvolutter og frimerker, samt bl.a. kranser til Ulrichsberg, og andre anledninger.

Vi ber om en liten sum kr. 25,- pr. år. Du kan gjerne betale for ett eller flere år ad gangen.

Arkivet blir ajourført.

Vennligst benytt vedlagte postgiro.

PÅ FORHAND TAKK !!

Bjørn J.